

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-2

BRNO 2013

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 54

Vě umě 3

Číslo 2

Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editor, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Kovový závěsek ve tvaru zvířete (viz obr. 5 na str. 136)
Metallic animal figurine pendant (see Fig. 5 on page 136)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

VELKÁ BÍTEŠ (OKR. ŽĎÁR NAD SÁZAVOU)

Hřbitov u kostela sv. Jana Křtitele. Vrcholný středověk (13. – 1. polovina 14. století), novověk. Hřbitov, intruze materiálu. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK 624697.78:1147041.31.

V říjnu roku 2012 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum v severní části dosud využívaného tzv. starého hřbitova u kostela sv. Jana Křtitele v souvislosti s 2. etapou opravy jeho ohradní zdi. Přesná poloha výzkumu je na ZM ČR 1:10 000, listu 24-31-14, určena krajními body o souřadnicích 205:314 a 206:314 mm od Z:J s. č.

V uvedeném místě byl zdokumentován více než 2,2 m mocný sled novověkých až recentních navážek a vyrovnávek terénu přiléhající k vnitřní straně ohradní zdi z roku 1771 (k dataci zdi viz Kroupa 1999, 129; Zduba 2007, 14). Jedna z těchto vrstev obsahovala jako intruzi zlomek kyjovitě zesíleného, směrem nahoru rozšířeného okraje keramické zásobnice s výzdobou žlábkovaných vlnic a vodorovných žlábků na vnější ploše a s příměsí grafitu v materiálu, který lze časově zařadit rámcově do období 13. až 1. poloviny 14. století. Na rozdíl od 1. etapy opravy v roce 2011 nebylo ve sledovaném úseku zdi zaznamenáno druhotné použití starších stavebních článků.

Masarykovo náměstí (před domem č. p. 1). Vrcholný středověk (1. – 2. třetina 13. století). Město. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK 62451486:1147436.43.

V říjnu roku 2012 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum v prostoru Masarykova náměstí v souvislosti s pokládkou optického kabelu. Trasa předmětného kabelu o celkové délce 140 m vycházela ze stávající kabelové komory situované v chodníku poblíž severozápadního rohu domu č. p. 1. Odtud směřovala podél jihovýchodní a jižní strany náměstí až k domu č. p. 7. Porušení archeologických situací bylo zaznamenáno jen v úseku 0,00–2,52 m od zmiňované kabelové komory před domem č. p. 1. Přesná poloha místa je na ZM ČR 1:10 000, list 24-31-14, určena bodem o souřadnicích 228:277 mm od Z:J s. č.

Zdokumentována zde byla 0,4 m hluboká sídlištní jáma, kterou je možné na základě získaných zlomků keramických nádob datovat do samého počátku středověkého osídlení lokality v 1. až 2. třetině 13. století. S největší pravděpodobností se jedná o pokračování objektu zachyceného v roce 1997 souběžným výkopem pro elektrický kabel (Doležel 1999, 381).

Michal Přichystal

Literatura

- Doležel, J. 1999:** Velká Bíteš (okr. Žďár nad Sázavou). *Přehled výzkumů* 40 (1997–1998), 380–382.
- Kroupa, P. 1999:** Opevněný farní kostel sv. Jana Křtitele ve Velké Bíteši. In: K. Chamonikola (ed.): *Od gotiky k renesanci. Výtvarná kultura Moravy a Slezska 1400–1550. II. svazek*. Brno: Moravská galerie, 126–129.
- Zduba, J. 2007:** *Velká Bíteš. Stručný průvodce starým městem*. Velká Bíteš: Jan Zduba ve spolupráci s firmou Marie Zdubová a městem Velká Bíteš prostřednictvím nakl. Jiřího Jeřábka.

Resumé

Velká Bíteš (Bez. Žďár nad Sázavou). Bei der Rettungsgrabung im Friedhof bei der St. Johannes Baptist Kirche wurden neuzeitliche Schichten entdeckt. In einer Schicht wurde ein mittelalterliche Keramikscherbe gefunden.

Velká Bíteš (Bez. Žďár nad Sázavou). Bei der Rettungsgrabung am Masaryk-Platz wurde eine Siedlungsgrube aus dem 13. Jahrhundert entdeckt.

VELKÉ MEZIŘÍČÍ (OKR. ŽĎÁR NAD SÁZAVOU)

Stará synagoga, Novosady. Středověk, novověk. Město, synagoga. Předstihový výzkum.

Od 18. 6. do 13. 7. 2012 provedli pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., a pracovníci Antropologického ústavu Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity Brno na podnět Židovské obce v Brně předstihový archeologický výzkum interiéru tzv. Staré synagogy z 2. poloviny 17. století ve Velkém Meziříčí. Účelem výzkumu vyvolaného stavebními úpravami byla verifikace plánové dokumentace z 19. století a průzkum v ní vyznačených sakrálních konstrukcí, tedy základů svatostánku a řečniště.

Terénní výzkum byl proveden tak, že u východní stěny synagogy byla odkryta plocha 3,2 x 2,4 m označená jako sonda I/12, jejímž účelem bylo odhalit situaci v prostoru předpokládaných základů svatostánku. Ve střední části hlavního sálu byla položena sonda II/12 o rozměrech 3,4 x 2,5 m s cílem prozkoumat předpokládané základy řečniště. Sondou III/12 s rozměry 1,5 x 1 m u jižní stěny synagogy pak byl ověřen vztah mezi barokním zdívem budovy a kamennými základy, které byly odkryty dělníky při provádění hydroizolace (obr. 133). Objevená situace byla průběžně písemně a fotograficky dokumentována. Kresebná dokumentace byla prováděna v měřítku 1:20, u profilů v měřítku 1:10. Zajištění zdíva provedl vlastník budovy, tedy Židovská obec Brno.

Po provedení archeologického výzkumu lze nyní objekt Staré synagogy bezpečně datovat do 17. století. V první sondě byly dle očekávání odkryty a zdokumentovány převážně cihlové základy svatostánku, v sondě II/12 kamenné základy řečniště a třetí sonda objasnila

Obr. 134. Vlčnov. Nález keramiky – detail.

Abb. 134. Vlčnov. Detail eines Keramikfundes.

vztah překvapivě objevených základů středověké městské hradby (přetínající objekt v ose sever – jih) se zdívev synagogy. Dále byla zachycena původní výšková úroveň podlahy synagogy s nášlapnou vrstvou pravděpodobně z cihlové dlažby. Nálezy osteologického materiálu bez zastoupení vepře svou skladbou potvrzují specifika židovského stravování.

Na kontrolním dni dne 1. 8. 2012 bylo rozhodnuto o zakonzervování nálezových situací formou překrytí geotextilií a zpětného zásypu, a to až do rozhodnutí, v jakém rozsahu bude obnova kulturní památky pokračovat.

Josef Unger, Josef Jan Kovář

Resumé

Velké Meziříčí (Žďár nad Sázavou District), Old Synagogue, site of Novosady. Middle Ages, Early Modern Period. Town, Synagogue. Salvage excavation.

VIDNAVA (OKR. JESENÍK)

Mírové náměstí. Středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

V souvislosti s realizací stavby „Obnova Mírového náměstí ve Vidnavě“ proběhl v červenci 2012 záchraný archeologický výzkum. Jednotlivé výkopy byly tudíž soustředěny ve středověkém a novověkém jádru města. Zdokumentováno bylo třicet profilů v sondách S1–S12. Ve všech sondách se podařilo zachytit vrstvy středověkého nebo novověkého stáří obsahující odpovídající keramické fragmenty, některé z nich datovatelné již do období 13.–14. století. V některých sondách byly zachyceny rovněž pozůstatky novověké historické zástavby.

Zámek, č. p. 1. Pozdní středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

V souvislosti s realizací stavby „Obnova zámeckého parku“ v k. ú. Vidnava, proběhl v červenci a srpnu 2012 záchraný archeologický výzkum. Zkoumaná lokalita se nachází v intravilánu města, cca 100 m jihozápadním směrem od historického centra Vidnavy, před budovou zámku č. p. 1, parc. č. 2. Jedná se o menší zámecký parčík o celkové výměře 0,18 ha. Ve všech 13 sondách se podařilo zachytit vrstvy novověkého stáří obsahující odpovídající keramické fragmenty. V sondách S9 a S10 byly odhaleny pozůstatky kamenné zdi. Může se jednat o relikty ohradní zdi vystavěné na konci 15. století.

Peter Kováčik, Nikol Polická

Resumé

Vidnava (Bez. Jeseník)

Mírové náměstí (Platz). Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Schloss, Hs.-Nr. 1. Spätmittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

VIZOVICE (OKR. ZLÍN)

Masarykovo náměstí. Mladohradištní období, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Výzkum při stavbě zdravotního střediska probíhal za budovou č. 23 (vedle radnice). Polohu lze určit na mapě ZM ČR 1:10 000, list 25-32-23, v okolí bodu 396/290 mm od Z/J s. č. Pod odborným dohledem byla vyhloubena základová jáma o hloubce místy až 1,5 m, která ve směr respektovala půdorys starého divadla, jež zde stávalo v minulosti, a proto byly narušeny pouze recentní navážkové kontexty, což bylo zřetelně znát i na profilech výkopu. Přesto se na dvou stěnách stavební jámy podařilo zachytit neporušená archeologická souvrství, která byla zdokumentována. Podařilo se prokázat, že prostor v místě bývalého divadla byl v novověkém období (17.–19.